

Nushası **10** kuruş

Posta ücreti **40** Para

Senelik abonası
100 kuruş

Posta ücreti **10** kuruş

İstanbul

Şehremaneti Mecmuası

Şehremaneti tarafından ayda bir çıkarılır

Sene : 5

Şubat ve Mart 1929

Sayı : 54 , 55

Mekteplerde Sinema

Alman iptidai mekteplerinde ne dereceye kadar ileri gitmiştir ?

Ştettin şehri Şehremini , 1912 senesinde bütün Alman şehirlerine göndermek üzere bir tamim ihzar ederek iptidai mekteplerine sinemanın ithali hususundaki efkârı umumîyeyi öğrenmek istemişti . Bilâistisna bütün şehirler bu sâile karşı « Hayır ! » cevabını vermişler ve sinemanın iptidai mekteplerine tathibine itiraz etmişlerdi . Bunlar içinde yalnız bir şehir bu teşebbüsü alkışlayarak « Evet ! » demişti . Bu şehir de , bu sâili soran bizzat Ştettin şehridi .

Fakat bu gün hiç bir şehir ve hiç bir kimse tasavvur edilemez ki güzel tertip edilmiş ilmi ve ahlaki filimleri gösteren bir mektep sinemasının aleyhinde bulunulsun ve bir filmin bu gün en canlı bir vasıtai talim olabileceğine itiraz edebilsin . . . Zaman o kadar tahavvül etmiş ve bu asrın bahusus son seneleri mütemeddin memleketlerde bilhassa ilmi sahalarda o kadar yüksek, geniş ve ufuksuz öyle tarakki ve inkişaf sahaları doğurmuştur ki karanlık ve bilgisiz bir çok köşelerde bu gün ilim ve irfan ve sanat güneşinin parlak, feyyaz nurlarına mazhar olmuştur . . ve sinemalar da mekteplere dahil olan böyle parlak bir irfan nurudur .

Almanya'da çocukların haricteki sinemalara gitmeleri ve her filmi seyretmeleri müsadese mevcut değildir . Yalnız bazı filimleri çocuklar seyredebilirler . Veyahut bazı sinemalar , sinema saatları haricinde , sırf çocuklar için , gündüzün öğleden sonra onların terbiyei fikriye ,

ruhiye , ve ahlakiyelerine müessir olacak muntahap filimler gösterirler . Çocuklar ancak bu gibi filimleri seyretmeye gidebilirler . Yoksa çocuklara haricteki sinemalar memnudur . Almanya'da çocuklar için ayrıca tiyatrolar da mevcuttur . Çocuklar , evde ebeveynlerinden dinledikleri nezih masalları tiyatrodan görürler .

Herkesçe malumdur ki haricteki sinemalarda gösterilen filimlerin ekserisi taze çocuk, dimağ ve ruhları üzerinde pek fena tesirler husule getirecek tertiptir . Hele gençlik devrine giren , girmek üzere olan ve dimağı bir gramofon plağı gibi her ihtizaz kabul eden ve muhakemesiz tekrar iade etmek istidadında olan çocuk ruhları üzerindeki , bahusus bazı aşkı filimlerin yaptığı pek derin çirkin tesirler psikoloji ve çocuk terbiyesi noktai nazarından pek mühimdir . Mütemadiyen haricteki sinemalara götürülen çocukların gerek evde , gerek sokakta ve gerekse mektepte hallerinde bir gayritabiilik görürüz . Bütün hareketlerinde ve sözlerinde bariz bir taklitçilik göze çarpar . Bu dimağ , bu ruh genç ve tazedir . . gördüklerini irşat edilmese hemen muhakemesiz kabul eder . Yaşlı ve fakat cahil ve iptidai ruhlularda da mesele aynıdır . İntihar vak'alarının ve onunla alakadar hadisatın husulünde yüzde büyük bir nispette haricteki sinema filimlerini de itham etmek lâzım gelir .

Binaen aleyh mekteplerdeki sinemalar nezh, ahlaki ve hissi filimlerle çocukları hariçteki sinemaların ahlak

bozucu tesiratından kurtarmış olurlar . . ve muhakkak hiç olmazsa 14-16 yaşına kadar çocukların hariçteki sinemalara

KENAN

1 — Mekteplerde sinema : Bir film esnasında çocuk çehrelerindeki enteressan intibaat.

gitmeleri menedilmelidir . Bundan mada mekteplerdeki sinemalar nazari derslerde anlaşılmiyan bütün mebahisi çocuklara, onların dimağlarına nakşeder ve canlı bir tarzda öğretir . Billarz Vezüv yanardağını , lāvları , kutpuşimalideki buzları Alp dağlarına tırmanan dişli trenleri , nım vahşi bir halde yaşayan Zencilerin tarzı hayatını , o muhitte bulunmiyan bazı hayvanatın safahatı hayatıyesini , arıların balkovanı ve bal imallereni , karıncaların hayatını . . . ilāh elhasıl gerek coğrafya ve gerek tarihî tabiiye ve saireye ait malûmatı sinema filimleri kadar ne kitaplardaki resimler ve ne de muallimlerin takrirleri izah edebilirler . Ve filimlerin gösterdikleri şeyler unutulmamak üzere hıfz edilirler .

Almanyada elyevm iki bin iptidai mektebinin sinema makinesi ve sinemaya mahsus salonu mevcuttur . Bu mekteplerden münavebe ile sineması olmiyan mektepler de istifade etmektedir . Berlin (830) mektebi vardır . Bunlardan elyevm beş yüz mektep sinema tesisatından istifade etmektedir .

Almanyada iptidai mekteplerine sinema ithali teşebbüsü yenidir . Henüz beş seneyi ikmal etmiş yakın bir maziya aittir . Fakat bu teşebbüs o kadar ciddi ve elde edilen, el ile tutulacak kadar bariz faideler o kadar büyük ve şayanı memnuniyettir ki yakın bir zamanda sinemasız hiç bir mektep kalmıyacak gibidir . Zira herkes müttefikān, sinemanın güzel bir vasıtai tedris olduğunu kabul etmektedir .

Almanyada iptidai mektepleri muallimleri için filim kursları açılmış ve bu gün Berlinde bu kursların adedi otuzu bulmuştur . Bu kurslarda bu güne kadar iki bin muallim sinemacılık ve

film sanatını öğrenmişlerdir . Berlinden maada Dresten, Lāypzig, Breslāv, Köniksberg, Hamburg, Hanover, Dort-

munt, Köln, Düsseldorf, Bohum, Saar-drücken, Kassel, Frankfurt a.M. : ilâh gibi şehirlerde de film kursları verilmektedir. Dört - altı hafta devam eden bu kurslar 90 marka verilmektedir.

ekseri mekteplerde Diyaskop ve Episkop ta mevcuttur. Diyaskop içerisine Diyapositifler cam üzerinde siyah ve beyaz, renkli, boyalı resimler sürülür. Bunlarla bilfarz manazır, cenebi memleketlere ait resi-

3 — Eskimo filminde valde çocuğunu bir ayı derisi parçasıyla ve tükürükle yıkıyor.

Henüz siueması olmıyan mekteplerde ve yahut sinsması olsa dahi gene bazı hususatta kullanılmak üzere elyevm

miler, hayvanat, nebatat ve bir çok tablolar ve sair gösterilir. Episkoplar ise daha mükemmel vasaittendir. Bununla

4 — Bir film esnasında iki laravelli.

5 — (Eskimo filminde) Bir deniz köpeği bürünk bir kuuyelle buzların altından bir delikten barice çıkarılıyor.

resimler kuvvetli bir ziya tahtında ve bir ayna ve adese ianesile sinema perdesi gibi bir beyaz perde veya satıl üzerine aksettirilirlir. Bununla muallim, çocukların en güzel vazifelerini, güzel yazılarını, güzel resimlerini ve gene coğrafya ve tarihi tabiiye ait resimleri bir defada bütün sınıfa gösterir. Muallimler Episkoplar için de bir hafta devam eden bir kurs almaktadırlar. Resim çekebilme ve bhusus film yapabilmek için de ayrıca muallim kursları mevcuttur.

Bir alet daha mevcuttur ki bununla mikroskop tahtındaki canlı veya cansız mevad beyaz bir perde veya satıl üzerine aksettirilirlir. Elyevm bu alet Darülfünun şubatile âli mekteplerde mevcuttur. Mamefih bazı iptidai mekpleri de bundan istifadeyi düşünmektedir. Bunlarla talebeye küçük canlı uzviyatı veya - bilfarz bir kurbağada-şari kan damarlarındaki kanın cereya-

nını ve saireyi.. göstermek kabil olur.

Şimdiye kadar Berlinde film müessesesinde mekteplerde gösterilebilecek yedi bin kadar film ihzar edilmiştir.

Görülüyor ki Almanlar müstakbel kafaları için her türlü tenvir ve teşhiz vesaitine müracaat ediyor ve bu genç dimağlarla en ciddi bir şekilde meşgul oluyorlar. Berlindeki bu film darülmehsai bir «Tercübevi film psikoloji müessesesi» halini alacaktır. Bu günkü cereyana nazaren bir sine esnasında, filmlerin aydınlıkta gösterilebilecek bir hale ifragına çalışılmaktadır. Yani karanlığa ihtiyaç kalmadan resimler beyaz pedeye kuvvetle aksettirilmeye uğraşılmaktadır.

İstanbul : 14 / 3 / 929

Baytar parazitolog

Doktor

Ahmet Nevzat